

smaak hoe zoo'n reusachtige gouden zon bij de verdeling van den buit aan een Spaanschen officier ten deel viel, en hoe hij zijn zon in één nacht bij het dobbelen verspeelde.

De tuin van den Zonnetempel was een namaak-tuin. Niets groeide of bloeide er in werkelijkheid, maar wel was het er vol met planten, bloemen, dieren, schelpen etc. van goud en zilver. Tegen de muren groeiden klimplanten van goud, waar gouden vogels hun nest hadden. Hagedissen van goud zag men er tusschen de steenen, en zilveren vlinders rustten uit op gouden bloemen. Zelfs het tuinge-reedschap was van edel metaal. En om den inventaris te voltooien lag er een stapel brandhout, geheel van goud en zilver nagemaakt.

Garcilaso de la Vega, zoon van een Inca-prinses en een Spaanschen edelman, die de verovering meegemaakt heeft, vertelt in zijn boeiende *Comentarios Reales**) hoe de dorpshoofden en gouverneurs van districten bij elk Zonnefeest wedijverden in het meebrengen van steeds grootere schatten in goud en zilver en in het uitdenken van telkens weer nieuwe vormen en gedaanten, waarin men deze fraaie, doch nuttelooze metalen aan de Zon kon aanbieden. De Inca, Zoon van de Zon, en keizer over het machtige Rijk van Cuzco, stond op den drempel van den Zonnetempel, en nam deze geschenken in ontvangst, echter alleen maar uit de handen van de edelen en groote onderkoningen. Men wist zich letterlijk geen raad meer met al het goud en zilver. De voorlaatste keizer Huayna Capac, de laatste die over een onverdeeld en onverzwakt

schap gevormd om die schatten te herwinnen. Ze zouden onder een meertje een tunnel boren om het water te laten weglopen, en dan verwachtten zij op den bodem een groot aantal van die Inca-kostbaarheden te vinden. Maar zooals de Inca-schrijver mededeelt: de rots was van vuursteen; ondanks al hun boormiddelen haalden de Spanjaarden er meer vuur dan steen. Een klein eindje slechts vorderden zij; toen was het geld op... Wat de Spanjaarden niet konden, daar wisten de Inca's wel raad op, n.l. het bewerken van harten steen. Opmerkelijk is het, hoe ze met die bouwmaterialen wisten te goochelen en zich blijkbaar niet om den vorm of de afmetingen bekommerden, doch de steenen samenvoegden en bijfatsoeneerden alsof het deeg was.

Nóg vaardiger waren de voorgangers van de Inca's, het geheimzinnige volk der monolithen-bouwers, dat ons de bouwvallen van Tiahuanacu en van Ollantaitambo heeft nagelaten. Rondom het Titicacameer hebben zij uitgebreide steden bewoond, met reusachtige tempels en publieke gebouwen. Er staan nog tegenwoordig afgodsbeelden uit één stuk steen, meer dan tweemaal manshoog. Bewonderenswaardig is echter vooral, hoe dit oude, ja onnaspeurlijk oude oervolk slag heeft gehad om rotsblokken te bewerken en bijeen te voegen tot muren, die al misschien tienduizenden jaren lang alle verwerking getrotseerd hebben. Er werd geen kalk bij gebruikt, nòch eenig ander voegmiddel, maar de metselaars schijnen door den steen heengesneden te hebben of het kaas was, zoodat er volkomen gladde vlakken ontstaan zijn, die precies op elkaar passen.

Geen mes zelfs krijgt men er tusschen. Soms ook bewerkten deze steenkunstenaars de zgn.

„levende rots”, waar zij stoeltjes en banken in uitsneden alsof het tuinaarde was.

De Spanjaarden hebben ook onder deze metselwerken onbarmhartig huisgehouden. Alle openbare gebouwen waarvan het gebruik hun niet duidelijk was, hielden zij voor afgodentempels, en dan moest alles tegen den grond. Zoo ging het ook met de astronomische en meteorologische waarnemingspunten, de Zonnepalen, etc. Maar bovendien haalden de goudzoekers alle graven overhoop, omdat een gestorven Inca zijn gouden en zilveren eetgerei mee in het graf nam. Muren werden gesloopt, alleen omdat de Inca's wel gesmolten goud en zilver in de voegen plachten te gieten. Op die manier is er nog maar een klein percentage van de vroegere glorie aan bouwwerken overgebleven; maar zelfs dat bescheiden gedeelte is voldoende om ons een indruk te geven van de wonderlijke en zelfs grootsche samenleving, die er reeds in de allervroegste tijden op de hoogplateau's om het Titicacameer bestaan moet hebben.

*) Verschijnen dezer dagen in de Ned. bewerking van schrijver dezes onder den titel „Het Leven der oude Incas” bij Leopold's Uitg. Mij.

UIT PRAE-HISTORISCH PERU. De z.g. Troon der Inca's bij Cuzco. Links beneden de grondslagen van een prae-historische citadel.

Inca-rijk geregeerd heeft, had zelfs bij de geboorte van den kroonprins een gouden keten, of liever een gouden kabel laten maken, die alleen dienen moest als een soort van koord waar de leden der keizerlijke familie hun plechtstatige dansfiguren aan verrichtten. Garcilaso, die zelf een achterkleinzoon van Huayna Capac's vader Tupac Inca Jupanqui was, heeft van een Inca-oom vernomen, dat deze kabel meer dan tweehonderd meter lang was, en dat meer dan tweehonderd mannen moeite hadden om hem te dragen. Hij moest zoo dik als de pols van Garcilaso's oom geweest zijn; dan is een meter goud ongetwijfeld een zware vracht voor één man!

Wat hebben de Spanjaarden gezocht naar al deze fantastische schatten! De Inca's hadden, bij de nadering der Spanjaarden, de voornaamste heilige voorwerpen in de meren geworpen of in bergspelonken verborgen. Alle pogingen om die schatten terug te vinden, zijn vergeefs gebleken. Zelfs hebben eenige Spanjaarden later, zooals Garcilaso met kwalijk verborgen leedvermaak vertelt, een vennoot-

UIT PRAE-HISTORISCH PERU. Twee soorten metselwerk te Cuzco — vermoedelijk links uit de Inca-periode, rechts veel ouder.

